

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ПО ГОРИТЕ

София, бул. "Христо Ботев" №55, п.код 1040, тел. централа 98511199, факс 981 37 36

УТВЪРЖДАВАМ:

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР

/ИНЖ. Б. ДАЧЕВ/

14.01.2010 г.

УКАЗАНИЯ

за прилагане на Концепция за природосъобразно производство на висококачествена дървесина

I. Общи положения

Чл. 1 (1) Концепцията за природосъобразно производство на висококачествена дървесина е съвременна лесовъдска практика, при която се използват биологичните особености на дървесните видове ("биологичната автоматизация") и естествените сукцесионни процеси за осигуряване на природосъобразно производство на висококачествена дървесина.

(2) Целта на концепцията е производство на висококачествена дървесина за кратък срок, при запазване на всички екологични функции на гората.

(3) Основните цели, които се постигат са:

- запазване на биологичното разнообразие;
- даване приоритет на естественото възобновяване и на местни дървесни видове;
- използване на естествените сукцесионни процеси, протичащи в екосистемата;
- използване на предшествашите гората процеси (предгора) при възстановяване на горски насаждения върху площи след природни нарушения и върху площи, незаети от гора;
- лесовъдски намеси, насочени към отделното дърво и отказ от схематичните методи на отглеждане и стопанисване по насаждения.

Чл.2. Концепцията се прилага в чисти и смесени насаждения.

II. Етапи на прилагане

Чл. 3. (1) Първият етап на прилагане на концепцията е намеса във фазата на възникване.

(2) Провеждат се отгледни мероприятия в млади насаждения с максимална височина до 3 м.

(3) Лесовъдските намеси в тази фаза имат за цел да осигурят нормално развитие на дървесните видове, залегнали в дългосрочната цел за развитие на гората, както и възможно най-бързо склопяване на младото насаждение.

(4) Младият насаждение не трябва да бъде застрашаван или повреждан вследствие провеждане на отгледните мероприятия.

(5) Конкурентните фиданки от пионерни видове или видове с издънков произход се пречупват на половината от височината на стопанските дървесни видове, когато ги застрашават. Пречупването се извършва в периода на напреднала вегетация – края на юли, началото на август.

(6) Пречупването **никога не се провежда върху цялата площ, а само точково около фиданките, които те конкурират.**

Чл. 4. (1) Вторият етап е намеса във **фазата на диференциация (квалифициране).**

(2) Лесовъдската намеса се провежда в млади насаждения, чиято височина е между 3 м и 12 м, по изключение - до 15 м.

(3) В младите насаждения в момента, когато самоокастрянето е достигнало 1.5 – 2.0 м, през 20 метра се залагат просеки / линии за достъп/ с широчина 1-1.5 м. Това е задължително условие за осигуряване на визуален контакт и достъп до различните части на насаждението и отделните дървета.

(4) Върху площта се определят **“дървета опции”** от всички налични дървесни видове - супержизнени или жизнени дървета с добро качество на стъблото.

(5) Лесовъдската намеса представлява опръстенияване на жизнени, но с лошо качество дървета, които са заплаха за дървета опции. Опръстенияването представлява **отстраняване на кората и камбия** на гърдна височина и се извършва с подходящи инструменти – нож, рукан, желязна четка, верига.

(6) Не се провеждат никакви дейности, които нарушават или дори препятстват природните процеси, които повишават качеството, особено самоокастрянето и изсъхването на клоните по стъблото.

(7) Целенасочена лесовъдска намеса се извършва само в горната част на склопа и там, където е необходимо предотвратяване на негативно развитие.

(8) Редки дървесни видове и редки дървесни форми трябва да бъдат запазвани, независимо от качеството им.

(9) В тази фаза се извършват 2 отгледни мероприятия.

(10) След приключване на фазата на диференциация всяка втора линия за достъп (т.е през 40 м) се оформя като технологична просека с ширина 3.5 – 4 м, която се запазва за намесите в следващите фази.

Чл. 5. (1) Третият етап е намеса във **фазата на натрупване (дименсиониране).**

(2) Този етап настъпва, когато самоокастрянето на дърветата достигне 25% от очакваната височина на стъблото в зряла възраст (от 5 до 12 метра самоокастрена секция в зависимост от условията на месторастене и дървесния вид).

(3) В този етап на развитие на гората се определят дървета на бъдещето на разстояние не по-малко от 15 – 25 м едно от друго и се отстраняват техните конкуренти в коронното пространство.

(4) Лесовъдската намеса се провежда за толериране на ограничен брой жизнени и качествени дървета с цел намаляване на периода за производство на висококачествена дървесина.

(5) Критерии за избор на дървета на бъдещето са:

- Жизненост – дърветата трябва да са здрави/ 1-ви, по изключение 2-ри клас по Крафт/; с добра индивидуална стабилност, с достатъчно развита и хоризонтална форма на короната, без вилужни разклонения; сухите клони да не са по-дебели от 4 см;

- Качество - без видими биотични (гъби, некрози, повреди от дивеч) и абиотични повреди (прегаряне, мразобойни, повреди при сечта и извоза) ; много добро качество на долната ¼ от очакваната височина в зряла възраст;

- Дървесен вид - приоритетно трябва да се избират местни видове, и едва като втори избор - подходящи за условията на месторастене видове.

(6) Редки дървесни видове, които отговарят на дългосрочната цел за развитие на гората, без значение от тяхното качество, се избират за т.нар „екологични дървета на бъдещето” и се стопанисват по начин, който гарантира тяхното запазване.

(7) Лесовъдски намеси в пространствата между дърветата на бъдещето (“междинни пространства”) не трябва да се провеждат.

(8) В насажденията не се избират дървета на бъдещето със занижени критерии.

(9) Дърветата на бъдещето се отбелязват трайно на гръдна височина с лента или боя.

(10) По протежение на технологичните просеки не е препоръчително да се избират дървета на бъдещето.

(11) Интензивността на намесите спрямо дървото на бъдещето се определя от необходимостта да се осигури достатъчно пространство за развитие на короната му, с цел получаване на равномерна ширина на годишните пръстени.

(12) Не се допуска загиване на живи клони от короните на дърветата на бъдещето.

(13) При видове, които не понасят в началната фаза на натрупване последователно освобождаване на короната (явор, дъбовете и др.), се извършва „въвеждаща” намеса.

(14) Към края на отглеждането във фазата на натрупване, когато дървото на бъдещето не е застрашено от конкуренти, в насаждението не се извършват лесовъдски намеси. Ползване на дървесина от междинните пространства се извършва във фазата на зрялост.

Чл. 6. (1) Четвъртият етап е намеса във фазата на зрялост.

(2) През този етап лесовъдските намеси намаляват и се изразяват в отстраняване на останали конкуренти в периферията на короната на дърветата на бъдещето, а междинните площи се запазват.

(4) Чрез извършване на целеви лесовъдски намеси може да се отворят прозорци за създаване на условия за естествено възобновяване на отделни площи.

(5) При достигане на определените **целеви диаметри** по дървесни видове и условия на месторастене, може да се извърши ползване на дърветата на бъдещето.

(6) Всички дървета, важни за запазване на биологичното разнообразие - хралупати, загнили, и мъртва дървесина в стоящо и лежащо състояние, се запазват.

Чл. 7. Отстраняването или подтискането на неестествени за месторастенето видове е препоръчително да се извършва само тогава, когато те дългосрочно пречат/конкурират местните и подходящите за условията на месторастене видове.

Чл. 8. В насаждения, в които вече са водени отгледни сечи по класическите методи, лесовъдските намеси трябва да се съобразят с проведените мероприятия.

Допълнителни разпоредби

§1. По смисъла на тези указания:

1. “дървета опции” са кандидат дървета на бъдещето.

Настоящите указания са приети на 27.11.2009 год. от Експертния технико-икономически съвет, назначен със заповед №255/20.11.2009 год. на изпълнителния директор на ИАГ.